

Til slut skal blot henvises til den specielle undersøgelse af de her omtalte fluemidlers eventuelle giftvirkning over for husdyrene. Sommerens arbejde med disse midler i praksis har fuldtud understreget rigtigheden af de dengang opnåede resultater, idet der i intet tilfælde har vist sig forgiftningssymptomer af nogen art hos husdyrene på de behandlede ejendomme.

Ved udsprøjtningen af de her omtalte bekæmpelsesmidler bør der imidlertid advares stærkt mod at lade dem forstøve, som det er praktiseret visse steder. På den måde er det meget vanskeligt at undgå et stort spild, og der opstår en reel fare for, at de i staldene tilstedeværende dyr kan tage skade ved forgiftning, idet de indånder de giftige dampe, som gennem lungerne hurtigt går over i blodet.

Ensiler overskudet af forårsgræs.

Af landbrugslærer *P. Hartvig Larsen*.

Ved udgangen af marts måned i fjor var der ikke meget vand i jorden. Det var så tørt, at man mange steder kunne gå på bunden af vore tørvegrave. April og maj blev imidlertid meget regnrige, og vi fik en kraftigere græsvækst, end vi havde haft i mange år. Vi fik en stor høhøst, men mange steder kunne kreaturerne i maj måned ikke klare afgræsningen af de arealer, der var afsat til dem; man fik nedtrædning af græsset, og hvor man i tide havde fået taget græsarealet fra til høslæt, fik man i juni—juli, da nedbøren blev knap, for lidt græs og stærk nedgang i mælkeydelsen.

I år har vi haft store nedbørsmængder i vintermånederne, især i februar, hvor nedbøren var næsten 3 gange normalen. Så stor har nedbørsmængden været, at såningen mange steder har været ualmindelig besværlig og er blevet stærkt forsinket.

Vore græsmarker har overvintret godt, og der er en tæt og

kraftig kløverbestand de fleste steder. — Der er med andre ord udsigt til en lige så stor produktion i græsmarkerne som i fjor. Skal køerne så igen træde forårsgræsset ned? Eller skal vi sætte et større stykke af til høslæt, end vi oprindeligt havde regnet med — for så pludselig senere på sommeren at opdage, at vi nu har for lidt areal til afgræsning?

Vi taler meget om rationel udnyttelse af vore rodfrugtafgrøder gennem rettidig såning, udtynding, optagning og opbevaring og gennem ensilering af toppen, og vel giver rodfrugtmarken os i regelen den største produktion; men ingen grovfoderarealer giver os så værdifuldt et foder og så billige f. e. som græsmarken, når det unge kløvergræs i foråret vælger frem. *Er det derfor vigtigt, at vi fremhæver betydningen af rationel udnyttelse af rodfrugtmarken, er det ikke mindre vigtigt, at vi gør os klart, at udnyttelsen af en græsmark også stiller krav til driftslederens dispositioner.*

Vor udnyttelse af roemarken er først blevet virkelig rationel, efter at vi har lært at udnytte toppen. Vor udnyttelse af græsmarkerne bliver heller ikke fuldt ud rationel, før vi indstiller os på at ensilere overskudsproduktionen i græsmarkerne om foråret eller på hvilken tid, der måtte opstå et øjeblikkeligt overskud.

Græsmarkens produktion er de fleste år størst i forårsmånederne og aftager, jo nærmere vi kommer efteråret. Samtidig aftager græssets næringsindhold. En rationel udnyttelse af rodfrugtmarkens store produktion gør det ønskeligt at kunne fortsætte med moderat roefodring i maj og juni. Græssets store proteinindhold på dette tidspunkt taler for det samme. Med roerne som supplementsfoder til græs i forårstiden opnår vi, at køernes foder får en mere passende sammensætning. Men begge de nævnte forhold med stor produktion om foråret i græsmarken og ønsket om at kunne bruge en større mængde af rodfrugter som supplementsfoder, gør det nødvendigt — da vi jo også skal have græsareal nok til højsommeren — at en betydelig del af overskudsproduktionen i forårstiden bjærges og konserveres til senere brug og helst til vinterbrug.

Dette kan vi gøre ved at høste hø på det areal, der ikke er

nødvendigt til afgræsning, men høberedning giver, som allerede antydtes, ikke en tilfredsstillende løsning. Hvis vi derimod indstiller os på at ensilere en del af overskudet, opnår vi følgende:

1) Vi kan slå den ene del af græsmarken på et langt tidligere udviklingsstrin, end hvor det gælder slæt til hø, d. v. s. vi kan slå den, så den begynder at give græs netop på det tidspunkt, da de græsmarker, der er i brug, begynder at have vanskeligt ved at give tilstrækkeligt græs til kreaturerne.

2) Græsset fjernes med det samme, d. v. s. der er ingen høstakke til hinder for, at kreaturerne hurtigt kan slippes ind på arealet.

3) Forsøg i Foreningen af jyske Landboforeningers græsmarkssektion har tydeligt vist, at græsmarker giver deres største udbytte, når de bliver hyppigt græsset ned. Forsøg i hvidkløvergræsmark 1926—30 gav således følgende udbytte i grønmasse og råprotein:

	hkg grønmasse pr. ha	kg råprotein pr. ha
Høslæt — eftergræsning	189	537
Afgræsning	221	816

4) En afgræsningsmark, der på et tidligt tidspunkt bliver slået til ensilering, får en hurtig og kraftig genvækst og giver dermed hurtig græsning til kreaturerne, medens en afgræsningsmark, der bliver slået til hø på et sent tidspunkt, giver en langsom genvækst og er derfor længe om at give græs.

5) Ved at lade en afgræsningsmark stå til hø skader man bestanden af hvidkløver, idet den da trykkes stærkt af græsserne, kløverprocenten vil formindskes, og græsmarkens produktion bliver derfor af ringere kvalitet og størrelse senere på året. Det undgår man ved tidlig slæt til ensilering.

6) Ved at benytte ensilering fremfor høberedning får vi en sikrere bjærgning af den unge afgrøde, idet vejrforholdene ved bjærgning til ensilering kommer til at spille en forholdsvis lille rolle.

7) Ved at ensilere får vi mindre konserveringstab, idet forsøgene viser, at man ved vellykket ensilering får mindre tab

i foderværdi og i protein. Vi får desuden en bedre konservering af græssets rige vitaminindhold.

8) At det er et meget værdifuldt foder, vi får, viser følgende analysetal af hvidkløvergræs ved forskellig slættid tydeligt:

	Ved slæt	$21/5-30/5$	$10/6-19/6$	$30/6-9/7$
kg tørstof til 1 f. e.	1,06	1,48	1,92	
g fordøjeligt renprotein pr. f. e.	82	63	65	

Konklusionen må derfor være, at vi, ved i maj måned kun at tage det foderareal, der er absolut nødvendigt til kreaturerne til afgræsning i brug, opnår det samme, som vi opnår i efteråret, når vi kun fodrer med den top, der giver et passende proteintilskud til roerne og ensilerer resten. Vi opnår at få mest muligt af proteinrigt grovfoder og sundhedsmæssigt særligt godt foder gemt hen til sidst på vinteren, hvad der betyder overordentlig meget. Vi opnår dernæst at få en foderreserve, som i nødstilfælde, hvis sommeren eller eftersommeren bliver ualmindelig tør som i 1947, kan tages i brug og dermed forhindre, at man skal gå til den yderlighed at reducere besætningen på grund af et enkelt års misvækst.

Der kan nævnes mere endnu, men ved at indstille os på ensilering af forårsgræssets overskud opnår vi den største produktion i vore afgræsningsmarker, og vi bliver i stand til at udnytte det værdifulde og proteinrige foder, som græsmarkerne på denne tid giver os, bedre, end vi ellers kunne gøre det.

Derfor bør langt flere landbrug indstille sig på at ensilere overskudet af forårsgræs. Såvidt som vejrudsigterne hidtil har antydnet det, er der særlig grund til at træffe foranstaltninger hertil i år, hvor sandsynligheden for en stærk overskudsproduktion er stor.

Landbrugets produktionsudvalg og mange andre af vore ledende mænd går med alvor ind for, at vi skal ensilere og så godt som muligt konservere det proteinoverskud, vi har i roetoppen; men her i græsmarken har vi i forsommeren også et proteinoverskud, der kan spare dollars i den kommende vinter, hvis det udnyttes rationelt.

En betingelse for, at vi får glæde af at ensilere overskudsgræsset, er dog, at ensileringen gennemføres godt og grundigt. Det er proteinrige afgrøder, der er tale om, og ensileringen af disse kræver flere hensyn end ensileringen af roetop i efterårstiden.

Tårnsilo eller halvhøj silo er lettest at ensilere i, idet det her er lettest at få tilstrækkeligt tryk på massen; men der kan også fremstilles udmærket ensilage af græs i almindelig A. I. V.-grubesilo. I landbrug, hvor man kun har grubesiloer eller kun en enkelt tårnsilo eller halvhøj silo i laden, vil det som oftest være mest praktisk at benytte grubesilo til forårsgræsset, fordi siloen helst skal fyldes på en gang, og den større silo stå til rådighed for roetoppen i efteråret. Ved ensilering af kløverrigt græs giver ensilering med A. I. V.-syre den sikreste ensilering. — Fortørringsmetoden er endnu for lidt afprøvet herhjemme. Syren bør fordeles grundigt i massen, d. v. s. græsset bør spredes ud i tynde lag og vandes jævnt med syre over det hele, og massen bør derefter trædes grundigt sammen, navnlig langs siloens kanter. Siloen bør fyldes op, så der er højest på midten, og der bør lægges stærkt pres på massen, enten ved særlig presseanordning eller ved et tykt lag jord. Der bør ikke spares på syren. Følgende mængder af fortyndet A. I. V.-syre (330 liter vand for hver ballon syre à 60 liter) anses for at være tilstrækkelig til ensilering af kløvergræs:

Liter fortyndet A. I. V.-vædske

Afgrøde	pr. 100 kg afgrøde	pr. afgrødelag		
		3 m silo	4 m silo	5 m silo
Ren kløver	7	5	9	14
Kløver-græs	6,5	4,5	8,5	13

Ved højere reaktion bør syremængden forhøjes med $1\frac{1}{2}$ liter pr. 100 kg grønmasse.

Hvor man har traktor, grøntsnitter eller andre moderne hjælpemidler, foregår bjærgningen af afgrøden let. Arbejdet kan fuldstændig mekaniseres. Hvor man kun har almindelig slåmaskine til rådighed, kan arbejdet i mange tilfælde lattes